

Eliška Broučková
Psychologická zátěž rodinných pečujících o seniory s demencí
a její aspekty v rodinném systému

Posudek oponenta diplomní práce

Je dobře, že naše diplomní práce reagují stále víc na aktuální problémy života. Jedním z takových témat je bezesporu péče o seniory, tím spíše o seniory s demencí. I ti, kdo chtějí svým zestárlým a nemocným rodičům poskytnout tu nejlepší péči v rodině, jsou vystaveni často těžko řešitelným nárokům, ba konfliktům mezi nároky z různých oblastí. Předložená práce míří právě do této oblasti.

V literárně přehledové části nás diplomandka uvádí do jádra problematiky, když předkládá přehled o rozsahu fenoménu demence, o jejím třídění, diferenciální diagnostice, rozvoji a průběhu i o klinickém obrazu. Činí tak s podrobnou znalostí styčné medicínské literatury. Seznamuje nás se sociálními a psychologickými důsledky demence a předkládá diferencované klinické obrazy jejích podob, zahrnujíc i další formy krom Alzheimerovy choroby.

Logicky dospívá k problematice péče o osoby s demencí v rodině. Zachycuje nároky, které povinnosti spojené s péčí o rodinné příslušníky s demencí na členy rodiny kladou. Zabývá se systémem péče o lidi s demencí a o jeho současné meze. Dospívá k pojetí primárního rodinného pečujícího (člověka) – shledává, že nakonec tou převážně pečující osobou bývá jeden ze členů rodiny, jemuž by se mělo dostat náležité podpory od ostatních členů rodiny i od společnosti v podobě sociálních služeb a možností respitní péče.

Cenné je, že autorka nepředkládá jen pohled na situaci jakožto na rostoucí soubor deficitů, ale ukazuje i na pozitivní souvislosti a možnosti, které s sebou péče o osobu s demencí v rodině přináší. Zabývá se problematikou s ohledem na hloubku postižení demencí. Věnuje pozornost emocím pečujících osob. Zkoumá reakce rodinného systému na nemoc. Zamýšlí se nad zdravotními a psychologickými dopady nároků této péče na pečující osoby a na celý rodinný systém. Svůj pohled na problematiku rozšiřuje ve smyslu interkulturního srovnání.

V empirické části volí autorka kvalitativní přístup. Klade si za cíl zjistit, jak vypadá dělba práce v české pečující rodině, jaké jsou emoční vztahy mezi pečujícími a jejich důsledky pro vztahy k nemocným atd. a dále jaké podpory se pečujícím dostává. Volila cestu rozhovoru s pečujícími na daná témata s následným vyplněním dotazníků. Do výzkumu bylo zahrnuto 14 pečujících osob. Věnuje přitom zaměřenou pozornost etickým otázkám.

Podrobně a přehledně podává obraz odpovědí jednotlivých respondentů a vytyčuje i v rámci omezeného materiálu některé typické situace či okolnosti, zejména samostatnost poskytované péče či sdílení péče o nemocného-. Dále se podrobně zabývá zjištěnými citovými vztahy pod vlivem péče a nemoci. V některých případech dochází k citovému sblížení a smíření, jindy se vzájemné vztahy komplikují a zhoršují. Pozornost věnuje autorka také dynamice sourozeneckých vztahů v pečující rodině, dále tomu, jak je nemocný vnímán pečujícím, jak nemocného s demencí vnímají děti v rodině. Zachycuje případy, kdy rodina je

soudržná a primární pečující osobu podporuje, ale též rodiny, kde dochází k odmítnutí nemocného a péče o něho.

Rozhovory byly doplněny dotazníky deprese a prožívané zátěže.

Autorka v diskusi podrobuje svá zjištění srovnání s literárními nálezy a předkládá závěry.

Práce je doplněna čtyřmi stranami seznamu literatury, ve značné míře psané anglicky, a obsáhlými přílohami s doslovně zachycenými protokoly z vyšetření. Práce je zpracována pečlivě, nezachytil jsem v ní chyby.

Práce snáší obrovský a cenný materiál, který je poctivě a podrobně zpracován. Uvítal bych, kdyby v závěru bylo výslovněji nastíněno, jakým způsobem by se měl zaměřit další výzkum, ale především, kde jsou mezery v současném stavu péče a jak je překonávat právě i s odkazem na výsledky průzkumů, a to jednak pokud jde o poskytované sociální služby, jednak pokud jde o případnou psychologickou pomoc rodině a jejím členům.

Práci doporučuji k obhajobě a avrhuji hodnotit jako výbornou.

2.1.2015

PhDr. Jaroslav Šturma